

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРІ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачєво). Мукачєво : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСОНОГЕНЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ: СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ	9
Барчі Б. В., Васько А. І. Мотивація навчальної діяльності шляхом використання Інтерактивних технологій.....	9
Барчі Б. В., Прокоп М.С. Професійне самовиховання майбутніх фахівців.....	11
Барчі Б. В., Югас О.М. Психологічні особливості професійного спілкування філолога.....	13
Барчій М.С., Воронова О.Ю. Пензелик В.С. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти.....	15
Барчій М.С., Попович А.М. Формування позитивної мотивації учіння молодших школярів в умовах дистанційного навчання.....	17
Барчій М.С., Ямчук Т.Ю. Творча активність людей похилого віку.....	19
Боднар Г.І. Сценічна витривалість та хвилювання під час художнього виконання творів.....	21
Бохонкова Ю. О. Використання особистістю випереджальної стратегії поведінки в сучасних реаліях.....	24
Брецько І.І., Буртин М.І., Бучмей І.І. Вплив стосунків у сім'ї на агресивність у дітей.....	26
Брецько І.І., Бучмей І.І., Козловська Н.В. Соціальна ситуація розвитку в студентському віці.....	28
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тігор М.П. Соціально-психологічна характеристика підлітків, як вікової категорії.....	29
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тороній Д.І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності.....	31
Брецько І. І., Бучмей І.І., Цип'яшук А.А. Вплив сімейної депривації на особливості уявлень про майбутнє сімейне життя підлітків.....	33
Брецько І.І., Бучмей І.І., Чекан Н.В. Психологічні напрями становлення економічної ідентичності в ранній юності.....	34
Бугайова Н.М., Бугайова О.О. Адаптація студентів-першокурсників до навчання у закладах вищої освіти.....	36
Воронова О.Ю. Рефлексія як механізм саморегуляції особистості.....	38
Воронова О.Ю., Барчій М.С., Туріна Л.Ф. Особливості впливу рефлексії на пізнавальну активність юнаків.....	40
Гошовський Я.О., Гошовська Д.Т. Особливості родинних зв'язків та шлюбно-сімейних стосунків у сім'ях заробітчан.....	43
Іванюк О.С., Мельник Ю.В. Дослідження духовних цінностей осіб юнацького віку.....	45
Кикоть С.М., Алмашій І.І. Екологопсихологічна модель у формуванні екологічної культури студентської молоді.....	46
Коломієць Л. І. , Литвак Т. Г. . Інноваційний потенціал осіб юнацького віку.....	48
Kostiu S. Manipulation in the context of socio-psychological adaptation of the individual.....	50
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти формування світогляду молодших школярів.....	52
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти емоційного розвитку дітей.....	54
Котубей В.Ф., Томинець М.П. Духовний аспект становлення особистості.....	55

**MANIPULATION IN THE CONTEXT OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL ADAPTATION
OF THE INDIVIDUAL**

The study of the problem of consciousness manipulation and its consideration from a scientific point of view is only a few decades old. This can be explained by the fact that this topic is indirectly covered in the contexts of other, related phenomena and processes. Consequently, the issue of consciousness manipulation by the humanities disciplines, especially social psychology, remains open and unexplored at all. Extensive research into methods of manipulation and theoretical generalizations in this sphere have been conducted since the second half of the 20th century. For example, P. Lazarsfeld analyzed the behavior of voters under the influence of electoral methods of manipulation. The study of various reasons influencing the effects of mass communication is devoted to the works of K. Hovland. The problem of "social technology" was studied by C. Mannheim, implying under this term a set of methods that influence human behavior and serve as a means of social control. G.M. McLuhan considered issues related to the influence of technical means of information communication on the culture and consciousness of people.

In a figurative sense, the Oxford Dictionary defines manipulation "as the act of influencing or controlling people or things with dexterity, especially with disparaging overtones; as covert control or treatment. It was in this filling that the word "manipulation" replaced the previously existing term "Machiavellianism" in the political dictionary (the term is named after the Italian politician Niccolò Machiavelli, which became named to refer to the moral position "the end justifies any means").

In the psychological literature (the most complete works, in which manipulation was studied, can be referred to the works of Western authors R. Gudin, G. Schiller, E. Schostrom, J. Rudinov and some others. Gudin, G. Schiller, E. Shostrom, W. Proto, J. Rudinow and some others) the term "manipulation" has two meanings. The first meaning is taken entirely from engineering and is used predominantly in engineering psychology and occupational psychology. In the second sense, derived from ethology, manipulation is understood as "active movement by animals of components of the environment in space (as opposed to locomotion - movement in space by animals themselves) with predominant use of forelimbs, less frequently hindlimbs, and other effectors. In these two meanings the term "manipulation" can be found in psychological literature since the 20s of XX century.

The basis for the study of ontological and socio-philosophical approaches to the study of the phenomenon of manipulation were the works of Hegel, K. Marx, F. Engels, F. Nietzsche, A. Schopenhauer, S. Kierkegaard [1;3].

Among the scientific studies that revealed the mental components of manipulation, the peculiarities of human consciousness and subconsciousness in various actions, were developed in varying degrees in the works of Freud, G. Lebon, S. Moskvich, G. Tard, S. Siegele, V. Bekhtereva, C.-G. Jung and other classics of psychology. Among modern works, touching on the problems of manipulation, it is

necessary to note researches on psychology of influence by E. Morozov, R. Pocheptsov, V. Korolko, R. Chaldini and others.

The aforementioned scientific approaches serve as a methodological basis, resulting in the identification of mechanisms of manipulation.

In psychology, the notion of "psychological mechanisms" is most often understood as the structure of certain related mental actions, the implementation of which leads to a specific result. It is a more or less stable scheme of mental actions[4,5].

"Psychological mechanisms" is a concept that merges a figurative and metaphorical description (leading from the generic "mechanism") and a scientific understanding of the intrapsychic processes that ensure the effectiveness of psychological influence.

The difference between technology and mechanisms was revealed in his own way by R. Gudin. He polemises with the psychological model of manipulation, which, in his view, portrays humans as automatically responding to a certain kind of symbolic stimuli and is built only on St - R concepts. The "rationalistic" approach to manipulation he proposes focuses more on trickery of people than on playing with underlying psychological drives. The problems developed by the author, therefore, lie outside of psychological mechanisms, but only in the plane of detailed analysis of the means of manipulation, that is, in the plane of mastery, technology. Any psychological model inevitably refers to intrapsychic processes, thanks to which manipulative action becomes possible. In the context of R. Gudin's ideas, "deception" refers to technology, to techniques, and "psychological model" refers to mechanisms.

The formation of a full-fledged scientific understanding of the essence of an individual's social and psychological adaptation is possible on the basis of the idea of ontogenetic socialization. It represents the complex process by which an individual turns into a personality characterized by the features of socio-psychological maturity [1;2].

It should be noted that ontogenetic socialization can be defined as such a process of interaction between the individual and the social environment, during which in various problem situations arising in the sphere of interpersonal relations, the individual learns the mechanisms and norms of social behavior, precepts, character traits and other features of personality.

Socio-psychological adaptation of an individual is carried out at the level of personal mechanisms and is not reduced to conformism. Conformist behavior, as an expression of appropriate social guidance, is only one of the possible adaptive strategies, is carried out with the help of various mixed adaptive complexes and is expressed in various behavioral forms. Socio-psychological adaptation of an individual can be nonconformist and creative, while conformist behavior in some situations can be inadequate, which leads to the formation of such traits and attitudes of an individual that make it impossible to adapt flexibly. In particular, consciously carried out conformist strategy can become a prerequisite for the emergence of permanent internal conflicts of the personality.

Socio-psychological adaptation can be represented as a process and result of an individual's active adaptation to the conditions of the social environment, during which there is an approximation of goals, value orientations of the group and personality,

assimilation of norms, traditions, group culture. It exists in the conditions of certain adaptive capacities of the individual and depends on the ability to make certain internal transformations in order to correlate their goals, precepts, desires, interests in the goals, desires, interests of others.

The effectiveness of adaptation lies in the adequate perception by the individual of himself and social ties, the violation of which determines the polar tendencies of functioning of the purposeful system "adaptability - maladaptability".

References

1. Присяжнюк М.М. Використання нейролінгвістичного програмування для маніпулювання свідомістю. Соціальна психологія. 2008. № 5. С. 137-141.
2. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. К., 2012. 232 с.
3. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / [В.М.Петрик, В.В.Остроухов, О.А.Штоквиш та ін.]. К. : Росава, 2006. 200 с.
4. Abelson RP, Aronson E, McGuire WJ, Newcomb TM, Rosenberg MJ, Tannenbaum PH. *Theories of cognitive consistency: A sourcebook*. Chicago: Rand McNally; 1968. [[Google Scholar](#)]
5. Feldman, Robert S. (1985). *Social Psychology*. New York McGraw-Hill Book Company.

УДК 159.922.7

КОСТЮ С.Й., ЯМЧУК Т.Ю., ДОЛИНАЙ М.І.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Протягом всього існування людства сімейне виховання завжди займало центральне місце в соціалізації дитини, її адаптації до зовнішнього світу. Саме з сім'ї дитина дізнається про елементарні закономірності існування, за допомогою сімейного виховання у неї складається уявлення про взаємини між людьми і про своє місце в цьому світі.

У зв'язку з цим дійсно важливим і актуальним є питання про формування світогляду дитини як особливої системи уявлення про навколишній світ на певному етапі її розвитку.

Актуальним є принципово важливе положення, що характеризує основний спосіб взаємозв'язку світогляду і «звичайних» психічних процесів типу відчуттів, сприйняття і т.д. Коли мова йде про світогляд як вищу форму уявлення про дійсність, мається на увазі, що в реальному процесі усвідомлення зовнішнього світу над відчуттями, сприйняттями, уявленнями і мисленням не надбудовується якийсь додатковий поверх, який, спираючись на все що знаходиться нижче, являє собою щось від них відмінне, існуюче поза цього [1].

Л.І. Божович звертала увагу на те, що формування світогляду у дитини молодшого шкільного віку є складним психічним процесом, який

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>